

PARLEM MASSA I LLEGIM POC
Isidor Cònsul

De tant en tant, però amb puntual i exemplar periodicitat, les aigües de la literatura catalana són enterbolides per opinions apocalíptiques que la defineixen i condemnen com a mediocre i provinciana. El mes de setembre, amb el retorn estiuenç i la "rentrée" acadèmica, acostuma a ser l'escollit pels que s'atorguen el do de la profecia. Per això no és casual que Josep Murgades, co-director d'"Els Marges", tractés d'animar la parròquia, a finals de setembre de l'any passat, dient que la literatura catalana no era exportable i anunciant la publicació d'un manifest sobre el fet literari. Per la mateixa raó, tampoc no deu ser cap casualitat que Pere Gimferrer ("La Vanguardia", 13-IX-92), tranvestit de mandarí que és dels oficis que més li agrada, triés també el mateix mes per cantar les excel·lències de la novel·la de Terenci Moix i, tot aprofitant la jugada, estigmatitzar la resta de la narrativa catalana per xarona i estreta de pit. Uns dies més tard, a requeriment d'aquest diari que demanava de comentar-ne les opinions ("La Vanguardia" 16-IX-92), el dictamen gimferreria fou acomboiat per Joaquim Molas, Josep Ma. Castellet i Julià Guillamon; contrapuntat del tot per Joan Triadú i puntualitzat per Jordi Sarsanedas.

AMBICIO I FRANCS TIRADORS

Els dos conceptes més gastats d'aquest inici de polèmica parlen de manca d'ambició literària i d'una situació de francs tiradors quan apareixen alguns noms que invaliden l'esmena a la totalitat de l'anàlisi de l'acadèmic: Jesús Moncada, Baltasar Porcel i Quim Monzó, per exemple. Segons el diccionari, un franc tirador és el combatent que no pertany a cap exèrcit regular i també l'individu que actua sense disciplina de partit o de corporació. I trobo que es pot continuar la gresca demanant al mateix Gimferrer quants

francs tiradors fan falta per formar una corporació amb cara i ulls, o quants per organitzar una xarxa disciplinada de maquis més emprenyadors que una brossa a l'ull per a l'exèrcit regular. Perquè, a parer meu, l'esllavissada d'en Gimferrer consisteix a ignorar que el que ell simplifica com a francs tiradors comença a ser un escamot compacte. I, per als corifeus que l'acomboien, també seria bo d'insistir i remarcar que hi ha molta més ambició literària que no es pensen. Ambició en el sentit de bastir una obra que romanguí, ambició amb ganes de superar el procés de decantament en el temps de les lletres que perduren, i ambició, també, en el sentit de defugir el guany fàcil i l'esquer enganyós dels premis literaris. A més de Camí de sirga, de Jesús Moncada, de Les primaveres i les tardors, de Baltasar Porcel i dels contes de Quim Monzó, la narrativa catalana dels darrers set o vuit anys ha donat un grapat d'obres que és d'una injustícia forassenyada titllar-les de poc ambicioses i, més injust encara, qualificar els seus autors de francs tiradors dins del panorama narratiu català. Parlo d'autors, a més dels esmentats, com Jaume Cabré, Emili Teixidor, Miquel de Palol, Miquel Angel Riera o Maria Barbal. O, si ho voleu, de les novel·les Fra Junoy o l'agonia dels sons, Retrat d'un assassí d'ocells, El jardí dels set crepuscles, Illa Flaubert i Càmfora. Són novel·les, és clar, que agradaran més o menys segons els criteris estètics i el gust de cadascú, però no hi ha dubte que són absolutament exportables, que tenen l'alè d'una notòria ambició literària i que no pequen pas de xaronisme ni d'adotzenament. Es pot arribar fins a la dotzena de títols d'empenta en el mateix espai cronològic si hi afegiem Memorial de Claudi M. Broch, de Robert Saladrigas, Figures de calidoscopi, de Ramon Solsona, Els treballs perduts, de J.F. Mira i la mateixa novel·la de Terenci Moix que és a l'origen de tot plegat. Paradoxalment, però, tinc la impressió que, dins del rosari esmentat, El sexe dels àngels és potser la més prima, xarona i casolana de totes.

He deixat passar algunes setmanes des de les declaracions de Pere

Gimferrer i, en síntesi, no ho sé veure d'una altra manera que no sigui el punt més intel.lectualitzat d'una operació de màrqueting. Es evident, d'altra banda, que al Sr. Lara -en una de les empreses del qual treballa el poeta acadèmic- no li fa cap falta la promoció de la novel.la des d'una perspectiva comercial. En canvi, sí que pot servir per al premi Ramon Llull que té una trajectòria literària més aviat tristota i gens brillant.

Jaume Collell, en el darrer terç del segle passat, féu un toc d'atenció a la parròquia de la Renaixença davant de la inflació dels poetes i del poc conreu de la narrativa. Ho féu en un article que avisava Cantem massa i parlem poc. Ara, apamats els topants de l'atzagaiada, diria que és un bon moment per a una paràfrasi lliure del canonge vigatà i alertar els companys del ram en el sentit que potser parlem massa i llegim poc.

Isidor Cònsul